

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

II. ÉVFOLYAM.

TARTALOM: Egyleti élet: Udvarhelymegyei gazdasági egyesület és annak méhészeti szakosztálya. *Pálfi Lajos.* — Az anyarács. *Kühne Ferencz.* — A méz-eczet készítéséről. *Dr. Ribáry Ferencz.* — A liszt-étetés kérdéséhez. *Dicső Lajos.* — A méhek áttelepítése. *Dr. Albu Mózes.* — Szakirodalom: Ferde berendezés. *X. X.* — Havi emlékeztető. *A. J.* — Vidék. — Vegyes közlemények. — *A boritékon:* Egyleti tagok névsora. — Egyleti tudósító. — A szerkesztő üzenetei. — Hirdetés.

Május hó, 1887.

KOLOZSVÁRTT.

AZ EGYLET TULAJDONA.

NYOMATOTT AJTAI K. ALBERT (MAGYAR POLGÁR) NYOMDÁJÁBAN.

1887.

Egyleti tagokul jelentkeztek 1887 évben:

Csik János igazg. tanító, Arad.
 Dicső Lajos, Marosvásárhelyt.
 Jakab Sándor gyümölcsész, Török-Szent-Miklós.
 Gyalui M. Farkas osvosnövendék, Helyt.
 Wieder József dohánygy. tiszt, helyt.
 Kühne Ferencz, Budapest.
 Koncz Béniám, Kis-Solymos.
 Kún Imre, Gyulafejérvár.
 Krizbai Béla földbirtokos, Magyar-Sárd-Nádas.
 Papp Mihály nagybirtokos, helyt.
 Harmath Lajos kereskedő, Egerbegy-Gyéres.
 Magyarósi Lajos, Magyar-Lápos.
 Sugár Benjámín, Szopor-Mező-Csán.
 Szőlészeti-borászati és gazd. lapok szerkesztősége, Kassa.
 Binder János igazg. tanító, Alsó-felső-Szováth.
 Bágyi József képezdei keréztzeti tanár, Déván.
 Nagy Sándor unit. theologus, helyt.

Bernád Gyula M.-Szent-Mihálytelkén.
 Nagy János áll. tanító, Dobricza (Torontálm.)
 Dörner Tamás plébános, Nagy-Teremián, Torontálmegye.
 Tóth János méh. vándortanár, S.-A.-Ujhely. (Zemplémege.)
 Valló János méh. vándortanár Zinnerszeghen-Buziás.
 Dobál Antal ügyv. helyt.
 Katona Mózes, birt., Radnóth.
 Nemes Árpád ev. ref. lelkész, M.-Bodon.
 Nagy Domokos ev. ref. lelkész, Kutyalva.
 Kósa Sándor, Kocsárd.
 László Gedeon, Radnóth-Szélkut.
 Meleg Mózes gazdatiszt, Czntoson.
 Agh István, Gálfalva.
 Sándor Gergely unitár. lelkész, Désfalván.
 Fancsalí Dénes körjegyző Farkaslakán.
 Gelei Vilmos néptan., Szt.-Miklós-Kabátfalva.
 Pálfi Sándor, Martonos.

Oláh Antal r. kath. lelkész Székely-Keresztur.
 Gyórfi János néptan., Homoród-Szt.-Márton.
 Állami tanító-képezde IV-ik osztálya, Sz.-Keresztur.
 Szőlősi Sámuel magántanár Balázsfalva.
 Stasitzki Mihály méhészt, Dezmér.
 Donszki István honvédfőhadnagy, Erzsébetváros.
 Móg Elizius gör. kel. vall. lelkész, Apahida.
 Magyarai Sándor birt., Apahida.
 Lerner Vilmos közs. tanító Gyöngyös (Hevesmegye.)
 Himmelstein József mérnök mértékhiteltesítő hivatali igazgató, helytt.
 Kemény Mihály kir. tanfelügyelő, Makó (Csanádm.)
 Petrik Lajos segédmérnök Aradon, a m. kir. államasvatutak ü. v. vontatási osztályában.
 Széles István gör. kath. tanító N.-Lózna (Szolnok-Doboka.)
 Dr. Jenei Viktor, egyetemi tanár, helytt.

(Folytatjuk.)

Hirdetéseket elfogad közlönyünk szerkesztősége. Azoknak garmond sora után 15 kr. fizetendő; azon kívül minden egyes meghirdetés után 30 kr. bélyegilleték. A hirdetési díj előre küldendő be.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet Közlönye.

SZERKESZTŐI IRODA

Ó-Vár, Bástya-utca 9-ik
szám.

HAVI FOLYÓIRAT.

KIADÓ-HIVATAL

hova az előfizetési pénzek
küldendők.
Felső-Keresztutca 1. sz.

Megrendelések

A KIADÓHIVATALBA.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 2 frt.

Félévre . . . . . 1 frt.

Kéziratok bérmentve

A SZERKESZTŐSÉGHE.

Egyleti élet.

Udvarhelymegyei gazdasági egyesület és annak méhészeti szakosztálya.

Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület, a méhészkörnek, mint kedvelt szakosztályának, kedves meglepetést szerzett.

Hogy annak fejlődését előmozdítsa, egy múltévről ajándékozott, mely a méhészkör tulajdonát képezvén: az egyes tagok használatára is bocsátandó. Ezenkívül 24 db Bodor-féle méhlokot bocsátott rendelkezésére, hogy azokat a megye különböző pontjain kiosztva, több alkalommal legyen e műméhlokok megismertetésére és az okszerű méhészet terjesztésére.

Fogadja ezért az udvarhelymegyei méhészkör hálás köszönetét.

Czimzett gazdasági egyletnek ez áldozatkészsége nem szorul dicsőretre. Beszéljen a tett. Egy újabb bokréta ez eddigi érdemeinek koszorújában. Adjon isten minden megyének ilyen gazdasági egyesületet és azoknak az udvarhelymegyeiéhez hasonló igazgatóságot.

Vannak-e még más megyékben is gazdasági egyesületek?

Az udvarhelymegyei méhészkör igazgatóságának két évi működése alatt 73 tagot sikerült toborzani a méhészet zászlója alá. Nem a megelégedés kérkedő hangján hozom ezt nyilvánosságra, mert a kiknek erkölcsi kötelességük volna a méhészetet felkarolni és a nép között terjeszteni: lelkészek és tanítók még csak 46-on iratkoztak be. Hányan hiányoznak még Udvarhelymegye tanítói karából! Hányan nem hallgatnak a hívogató szóra, mely a méhész egyletek részéről országszerte hangzik! Pedig az egyletbe lépés már magában is nagy nyereség, a mennyiben a csekély tagsági díj befizetéséhez a Méhészeti Közlöny egész évi folyamának ingyenes

megküldése van kötve! Hát még az udvarhelymegyei méhészkörnek az az intézkedése, mely szerint a kik iskolájuk növendékeinek az okszerű méhészetet sikeresen tanítják, azokat — törzsméheséből — méhcsaládokkal jutalmazza!

Hiszen, ha a tanügyi főhatóság a méhészetnek a népiskolákban kötelees tantárgyúl felvételét el nem rendeli is, talán tanító urak hetenként legalább egy órácskát fordíthatnának annak tanítására (az Álbu József 30 kros Méhészeti kalauzát vevén vezérkönyvül, mely e czélra kitűnőleg jó, és alólírtnál is kapható), hogy a méhészkör czéljának teljesítését magukra nézve ne tegyék lehetetlenné!? Aztán hát a mindenfelől hangsúlyozott községi méhesek megalapításában avagy nem lehetnének-e főtényezők a tanító urak?

Hátha még azon körjegyző urak is tennének valamit, kik a Méhészeti Közlöny februári számát ismertetés végett és azon kéréssel kapták meg, hogy az egyesület számára tagokat gyűjteni szivesek legyenek!? Még eddig ez irányban semmi jel nem látható!

Sorakozzunk tanító urak! ha az erős akarat meg van, a siker el nem maradhat.

Pálfi Lajos,
ig. alelnök.

Az anyarács.

A műlép és az anyarács az ujabbkor olyan felfedezésének tekinthetők, a melyek mindegyike fontos szerepre hivatott az észszerű méhészetnél. A műlép mindenki által kiváló segédeszköznek ismertetik el, míg az anyarács értéke felől a vélemények ma még kétfelé oszolják. Hogy az anyarács használata mellett több mézet kaphatunk, s hogy az az anyát a kaptár bizonyos rezervált részeiről csakugyan elzárni képes, ezt senki se vonja kétségbe, habár megesis néha, hogy nagyon karcsu testű anyák az anyarácson is átosonnak. Sok oldalról azonban azon szemrehányással illetik az anyarácsot, hogy azon magát igen sok méh megsérti. A rács ugyanis 1 mm. vastag horganylemezekből áll, a melybe gép által 4.4 mm. széles és 3.5 cmr. hosszú rések vágatnak, úgy, hogy ezen rések egymástól 5 mm. távolságra álljanak. Ezen réseken kell a munkásoknak átbujniuk, hogy mézüket azon részekbe hordhassák, a melyek a kaptárban e czélra rendelvek, s e miatt a rácsal elkülönítették, hogy ezekben az anya ne petézhessen, azon okból, mert a munkásokéinál vastagabb tora miatt a munkások által járható réseken át nem hatolhat.

Természetes, hogy a rács ezen rései nem oly tágak, hogy rajtuk a méhek valami kényelmesen átjuthassanak, mert hiszen ekkor az anyák is áterőtethetnék rajtuk magukat, s a czél el lenne tévesztve.

Bizony a méhek, kivált ha mézzel megrakodva kell ezt tenniök, csak erőltetve, magukat nyújtva juthatnak át a szűk réseken s e szerint nem háriható el azon kétségtelen baj sem, hogy a szorgalmas kis munkások egy némelyike a rések éles szélein szárnyaikat, lábaikat vagy testeiket megsértik és elpusztulnak. E miatt el is nevezték a rácsok használatát állatkinzásnak. De a mennyiben ez csakugyan állatkinzás volna, akkor mi emberek az állati képességek kihasználásánál bizonyára mindenütt állatkinzást űzünk. Nem volna szabad, például, befognunk és idomítanunk a lovakat, sat., hogy az állatkinzás bűnébe ne essünk. Az állatok észszerű kihasználása és a valódi állatkinzás között azonban igen nagy a különbség, mely abban áll, ha okozunk-e az állatoknak nagyobb fájdalmakat, a melyek az általuk nyert haszonnal arányban nem állanak?

Ha tehát a méhészetnél bebizonyított és elismert ténynek vehető az, hogy a rács használata méhészet jövedelmét fokozza, akkor nem is jöhet tekintetbe, hogy ez a méheknek kellemes-é, vagy akár hogy általa, azok bizonyos százaléka el is pusztul; mert mi a méheket nem csak gyönyörűség, hanem hasznosságuk okából is tenyésztjük. Építményük szétszedése és sok más munkánk, nem kellemes méheink előtt és mi még se találunk okot ebben arra, hogy a szükséges munkáinkat el nem végezzük. Csak az az egy kérdés fontos, hogy vajjon az a kár, melyet a rács a méhek egy részének gyorsabb elpusztulása által okoz, van-e olyan nagy, hogy általa a méhtörzs fejlődése s így visszahatólag a mi hasznunk is érezhető csorbát szenvedjen?

De a rács használatának ellenzői rendszerint nagyitanak e kérdés felvetésénél. Mert ha azt pontosan készítjük, s különösen ha a rések szélei lesimitva kerülnek ki a gép alól; az általuk okozott kár olyan csekély, hogy egy termékeny anya szaporítása mellett tekintetbe sem vehető.

S a rács jósága mellett bizonyára igen csattanós bizonyíték az, hogy az immár 8 éve van igen sok méhész használatában, s még mindig több és több barátot képes magának szerezni. Ha csakugyan meg volnának a reáfogott rossz következményei, eddig már el kellett volna tűnnie a méhészet színteréről; mert nem tehető fel, hogy mindazok, kik használják, értelmetlen, rövidlátó méhészek, s képtelenek a saját előnyük vagy hátrányuk megítélésére. Annyi azonban bizonyos, hogy a belőle származható károk elkerülésére a méhész értelmessége igényeltetik; ismernie kell az általános méhészeti ismeretek mellett a méhek hordásának, a méhmezőnek viszonyait s tudnia kell, miként bánjék méheivel? de ismerni kell a rács-használat eredményeit és megfelelő módjait is. Éppen úgy, mint a mozgó-szerkezetű kaptár a tapasztalatlan méhész kezeiben kétélű fegyver: annak kezeiben az anyarács is csak ilyen.

Az anyarác vagy arra a célra szolgál, hogy vele jövedelmünket fokozzuk, vagy pedig arra, hogy a tenyésztést megkönnyítsük.

A jövedelmet fokozhatjuk, ha nem engedjük, hogy a méhek szükségtelen, felesleges fiasítást neveljenek, a mézjövedelem rovására. Ehez szükséges, hogy az anyát egy bizonyos térre szorítsuk, a mit a rács segítségével eszközölhetünk. A tenyésztést pedig úgy könnyíthetjük meg, ha azon tértől, mely a méz beraktározására van szánva, az anyát a ráccsal elzárjuk. Ilyen berendezés mellett nem eshetik meg az, hogy az anya a méztérbe behatolva, itt petéz, s ez által a legszebb mézes kereteket pergetésre vagy eladásra alkalmatlanná teszi.

A méztermés fokozására Dzierzon a következő arany szabályt állította fel: „Az anyát egy hónappal a hordásidő vége előtt a kaptárból el kell távolítani.“ Ez által minden felesleges fiasítás gyökeresen meg van akadályozva. Ha a méheknek nem kell fiasítást táplálniok, sokkal szorgalmasabban gyűjtik a mézet, s megtakaríthatják azt a mézet is, a melyet különben a fiasítás felnevelésére kellene fordítaniok. Minthogy azonban az ilyen meganyátlanítás veszélylyel jár, s más részt a szaporítás teljes szünetelése a népet is felettébb megkevesbitheti: szívesen üdvözölték a méhészek az anyarács felfedezését, melynek segítségével az anyaméhet bizonyos helyre és időre egyszerűen el lehet zárni. E célra kezdetben kis zárkákat készítettek az anya számára. Ezen eljárás mellett azonban, noha a cél részben el volt érve, az anya sokat szenvedett, mert természetes rendeltetésének, a petézésnek, meg nem feleltetett. Miután a baj csakhamar felismertetett, megszerkesztették az anyavárat. Ez egy mintegy megszélesített keret, mely épen úgy, mint a többi keret, a kaptárakba illeszthető, s rendszerint 3 keretet foglal magában. Ennek használatánál kikerestetik az anya az illető kaptárból és egyedül behelyeztetik az anyavárba, mely akkor a külső fészek közepébe akasztatik. A méhek a rácson átjuthatván, csakhamar bevonulnak királynéjukhoz és az ott talált ür beépítéséhez azonnal hozzá is fognak. Ezen új építménybe aztán az anya petézhet s így a fiasítás soha sem is szünetel teljesen, csak észszerűen van korlátozva. A kaptár többi részében aztán a méhek minden a fiasítástól felszabadult sejtet teli hordhatják mézzel, a mit sokkal nagyobb mérvben tehetnek is, mert csak igen kevés fiasítást kell táplálniok. E berendezés által a királyné természetes ösztönének kielégítése nincs meggátolva, s mellette mindig kerül elő annyi ifju nemzedék, a mennyi a fokozottabb munka, s az idő viszontagságai által az idősebbekből elpusztul.

A tenyésztés megkönnyítését illetőleg, tekintsünk egyszer a mai kaptárnemek közül egy álló kaptárt, s azt fogjuk találni, hogy abban vagy fődő-deszkácskák, vagy egy deszka mint fedő, a melyen ráccsal ellátott

rés van, alkalmaznak. Itt sok tenyésztő elégségesnek tartja, ha egy fedődeszkácskát kivéve, helyére egy megfelelő nagyságu rács tétetik, vagy az egész fedődeszkán levő kis rést ilyenell ellátunk, hogy a méhek igen, de az anyákra juthassanak a méztérbe. Szükségképen csakugyan el is érjük a czélt, ha a nép a költőtérben már meg nem fér; ekkor lassan felhuzódnak a méztérbe, de az együvértartozás érzete és az építési kedv még korántsincs elérve, s csak az által érhetjük el, ha a két tér közötti egész választó síkot rácsal látjuk el. Nagyon szembeötlő, hogy ha csak csekély részben adunk a méheknek átjáró nyilásokat, igen sok értékes idejüket kell az átjáró felkeresésére pazarolniok; míg ha erre az egész tért használhatják, mindenhol találnak közvetlen átjárókat, s fel sem veszik az elválasztást.

De a rajzás is megakadályozható az anyarács által. Semmi esetre sem elegendő, hogy a méheknek a méztér megnyitása által helyet adunk, mert bizony igen gyakran megesik, hogy az a nép, melynek a megnyitott méztért kellene megtöltenie, éppen a legalkalmatlanabb időben, mint váratlan raj, lep meg bennünket. S hogy ilyen esetlegességet meggátolhassunk, rácsal kell elzárunk az anyát a kaptár egy harmadrészére abban az időben, a mikor a nép legnagyobb erejét fejt ki. Ha a nép még nem kezdett anyabölcsőket építeni, akkor ezt a legtöbb esetben az anyától elkülönített kaptárrészben már nem is teendi, s így természetesen, rajozni se fog; de ha még is kirajoznék: a rajnak vissza kell mennie, mert az elzárt anya nem vonulhatott ki vele. S mivel az anya elzárásának napját feljegyezzük, nagyon könnyű a kaptár esetleges rajzási szándékát figyelemmel kísérni. Ha pedig azon részben, a melyben a királyné fogva van, anyabölcsők készülnének, az itt lévő pár lépen ezek könnyen feltalálhatók és elpusztítandók. Ha ez ismételve is megtörténnék, elveszünk az elzárt térből néhány beépített keretet, s adunk helyette ugyanannyit műlépekkel vagy lépkezetekkel ellátva. Ehhez a méhek, üres helyet találva a költőfészkek legbelsejében, rajzási szándék helyett azonnal az építéshez fognak. Így tehát az anyarácsban meg van adva az eszköz, hogy a rajzást kényelmesen és biztosan megakadályozhassuk.

Ezek után még kétség támadhat az iránt, hogy mikor kell a királynét, a jobb mézelés végett, elzárunk? s hogy meddig kell azt a fogásban tartanunk?

Ha Dzierzon azt tanácsolja, hogy a hordásidő vége előtt egy hónappal az anyát eltávolítsuk, ez a rács feltalálása óta odamódosítandó, hogy a költőfészkek megfelelőleg megszükitendő, akár az által, hogy az anyát anyavárba zárjuk, akár pedig az által, hogy azt rács által egy bizonyos kisebb tésre szorítjuk. Hogy melyik mód választandó, ez az illető nép használati rendeltetésétől függ: ha ugyanis arra szántuk, hogy mint

anyatörzs kiteleltessék, akkor ajánlatosabb az anyát rács által szűkebb térre szorítani, még ha azt a sorsot szántuk neki, hogy ősszel használtassék, ekkor előnyösebb az anyavár használata, mert hisz csak könnyítendi őszi munkánkat, ha kevesebb néppel lesz dolgunk. Ha aztán az igazi hordásidő már megszűnt, akkor kivesszük a rácsot és átadjuk az anyának az egész költőtér, mivel a napról-napra még befolyó méz csekélysege miatt úgy is a legszükségesebbre szokott ekkor már a petezés korlátoztatni.

De nem eléggé ajánlható minden tenyésztőnek, hogy figyelmesen tanulmányozza előbb a hordás viszonyait, s csak ezekhez képest alkalmazza az anya elzárását vagy korlátozását, mert ellenesetben több kára lesz, mint haszna. Ha dús főhordás van, akkor nincs helyén az anya elzárása, mert ekkor a tömeges mézhordás magában is sokszor túlságosan korlátozza az anya petézését, úgy, hogy a méhész gyakran kénytelen ennek lehetővé tételére a mézes lépeket kiszedni, s helyükbe üresekbe akgatni.

Főhordás idején, p. ákác, hárs, tisztesfűvirágzaskor, még azon rácsok, melyek a méztér a költőtérrel elkülöníteni vannak hivatva és leghelyesebben teljesen eltávolítandók úgy, hogy a méhek mindegyikben minden akadály nélkül közlekedhessenek. Az anyának ilyenkor nincs alkalma, hogy petéit a méztérbe is lerakhassa, mely sokszor egy nap alatt is mézzel hordatik tele. Csak ha a főhordás elmúlt, van helyén ezen rácsokat ismét visszahelyezni.

Hogy egyáltalán esetenként miként láttassanak el a kaptárak anyarácsos, ezt a gondolkodni képes méhésznek magának kell elhatározni tudnia.

Az, hogy az anyarács a méhészetben igenis haszonnal alkalmazható, bizonyára e hézagos értekezésből is kitűnt.

Budapest, 1886. júliusban.

Kühne Ferenc.

A méz-eczet készítésről.

II.

Franciaországban, hol, mielőtt a philoxera a szőlőültetvények jelentékeny részét tönkretette volna — a boreczet gyártást nagyban üzték, igen egyszerű eljárást követtek az eczetgyártásnál.

E célra nem használtak nagyobb, mint egy hektoliteres hordókat. Megtöltötték $\frac{4}{5}$ résznyire eczetnek szánt borral, azután a hordó oldalára, közvetlen a bor felszíne fölé, akkora lyukat furtak, mekkora a hordó szája. Ez arra való, hogy a két, ellentétes irányban levő üregeken át, folytonos légvonal legyen, mi nagyban elősegíti az eczetképződést. Önként következik, hogy e régi eljárás mellett is, mindkét üreget be kell borítani ritka szövettel, hogy az eczetlég be ne hatolhasson.

Az eczetkészítésnél, bármely eljárás szerint is végezzük azt, figyelemben tartandó, hogy az magában nem elégséges, ha az eczetnek való mézbor felett üres helyet hagyunk. A mézbor eczetesedéséhez folytonos légcserre szükséges. Ennek hiányában az eczet-erjedés nem fog végbemenni, s ki lehetünk annak is téve, hogy a bor megromlik.

Ez az oka annak, hogy némely helyen, a fennebbi eljárás szerint készített eczetes hordókat az év melegebb szakában, állandóan a szabadban tartják, hogy nagyobb legyen a légcserre, következőleg gyorsabb és tökéletesebb az eczet-erjedés. Különösen ajánlatos az a meleg nyári napokban, midőn éjjel sincs feltűnő nagy hőcsökkenés.

Az egyenletes hőfok egyike a szabályos és gyors eczeterjedés lényegesebb feltételeinek. Ezért ajánlatos az eczetes hordókat olyan helyen tartani, hol a kellő légcserre eszközölhetése mellett, meg legyen az egyenletes hőfok is. E feltételek mellett ha 100 liternyi eczetbe 10—15 liter mézbort öntünk, az egy-két nap alatt átmegy az eczetforráson.

Ajánlatos továbbá, hogy a fennebb említett módon előkészített eczetes hordókat ne töltsük meg egyszerre mézborral egész az oldalnyílásig, hanem öntsünk azokba előbb 10—15 liter tiszta eczetet s azután 2—5 naponként 10 liternyi mennyiségben adjunk hozzá több-több mézbort, míg a hordó egészen megtelik. Ha az eczetmérő azt mutatja, hogy eczetünk elérte a kellő erősséget, ajánlatos azt lehuzni, s a megürült hordóban maradt ágyra öntsünk mézbort, a már előadott módon.

A szabályos eczet-erjedésnek egyik biztos jele, hogy a bor felszínén nagyon vékony, alig látható fehér fátyolszerű bőrözet úszik. Később e bőrözet vastagodik és kocsonyaszerű állományu lesz, melyből szabálytalan szálak ágaznak ki. Az eczet-erjedés végfelé, a bőrözet elnehezedik, majd a fenékre alámerül s ekkor már az eczeterjedés rendesen be is van fejezve. Ha azonban az eczetnek való bor felszínén tömött, fehér bőrözet úszik: annak a jele, hogy nincs folyamatban eczet-erjedés. Ez esetben legjobb a bőrözetet azonnal eltávolítanunk, s avval együtt leszűrni a folyadék felső részét is, töltsük fel tiszta erős boreczettal, különben az eczetnek való egészen kárba vész. Némelyek még ez eljárást sem tartják elég biztosnak s azt ajánlják, hogy a romlásnak indult bort előbb főzzük fel, hogy mindennemű gomba semmisüljen meg, s kifőzés után töltsünk hozzá az egésznek egyharmad részét kitevő tiszta, erős eczetet, s minden 100 literhez még 10 liternyi bort; azután megfelelő szabályos kezelés mellett, az eczet-erjedés zavartalanul fog végbemenni.

A gyors eczet-gyártás céljából igen ajánlhatom a Pasteur eljárását. E szerint magam is több ízben tettem már kísérletet s jelenlegi be rendezésem is az ő utasítása szerint készült. Ugy tapasztaltam, hogy minden eddig ösmert eljárás mellett ez a legolcsóbb s a mellett az eczetkép-

ződés majdnem oly gyorsan megy végbe, mint a legdrágább, gyors eczetgyártó készülékekkel. A Pasteur eljárása már ismertetve lévén a „M. K.” mult évi füzetében, ismétlés kikerülése okán csak annyit jegyzek meg, hogy 100 liter mézborba elegendő 1 liter tiszta eczetet és 5 deka phosphorsavas kalit adnunk. Az eczetnek való bort lehető lapos edénybe öntjük, hogy a lég minél nagyobb felülettel érintkezzen. Egyszerre mindig kevés borral szaporítsuk az eczetnekvalót, de tegyük azt gyakrabban. Én egy 2 hectoliteres edénybe naponta 3—5 liter bort öntök, mindaddig, míg edényem megtelik.

Arra figyelmeztetem az érdeklődőket, hogy lehetőleg jól kiforrt mézbort alkalmazzanak az eczetgyártáshoz, ha a sikert biztosítani akarják. Legtöbb esetben az olyan eczet romlik meg, melyhez kiforralatlan bort vettünk. Ez utóbbinak túlságos fehérsége tartalma akadályozza az eczeterjedést. Könnyen megismerhetjük, hogy borunk kellően ki van-e forrva, ha keveset egy félig töltött üvegben levegővel jól összerázzuk s pár napig állani hagyjuk. Ha a bor tiszta marad: az a jele, hogy ki van forrva, ha megzavarosodik, attól van, hogy még túlságos sok a fehérsége tartalom benne, s még nincs kellően kiforrva.

(Folytatjuk.)

Dr. Ribáry Ferencz.

A lisztétetés kérdéséhez.

A virágpor pótléknak a méhek által a kaptárban kirepülés mellőzésével való feldolgoztatása körül én is tettem kísérletet s alább részletezendő eljárásom eredményéből, általánosságban azon tapasztalatot vontam ki, hogy a méhek a virágpor pótléket, ha jól és azon szerencsésen kitalált módozat szerint van elkészítve minőben Abend vándortanárnak ur ajánlotta, míg arra benn a kaptárban elkerülhetetlen szükségök van, mert a zord idő miatt ki nem repülhetnek, s ha igen is, de többre van szükségük, mint a mennyit künn feltehetőleg találhatnának, biztosan feldolgozzák. Márczius 23-án a legerősebb kaptárok közül egybe, az ajtón belül a 2 ik üres léptábla belső oldalára egy tenyérnyi területre, a finomul feldolgozott, fátýolszítán átej-tett, pörkölt liszt-vegyítékből annyit hintettem, mennyivel a sejtek megteltek, a 2-ik tábla üres lépbe azért voltam kénytelen tenni a lisztet, mert már a 3-ik tábla el volt lépve néppel, tehát benső munkájuk ezen táblánál végződött, azon belül pedig háborgatni nem véltem tanácsosnak s ebben igazam is volt, mert mint azután pár héttel láttam, mihelyt benső munkájukkal annyira haladtak, hogy külebb kellett tért foglalniok, a behintett lisztet a sejtek fenekére letörömitve s mézgával vékonyan bevonva találtam, a melegebb napok beálltával pedig, ápril közepén innen, mikor már virágport külről is bőven hordhattak, ugyanezen lépnek azon oldalát,

melybe a lisztet hintettem, felényire terjedő területen, virággal is megtömték, sőt a behintett lisztből, mely a lép alsó szögjén felül kevéssel volt behintve, felhasználva és nem a kaptár fenekére lehányva találtam. Megjegyzem, hogy az ajtón belüli közvetlen 1-ső lép tábla is tiszta és üres levén, ennek belső oldalába három izben folyó mézet öntöttem, hogy az annyira felemésztett méz hiányában nehogy szükséglet lássanak. Ezen kaptár most is erős. Ezen eljárás eredménye után tehát az is kézzel fogható tény, hogy porpótlékot oda tömni be, hol a munka folytatólag és szorgosan folyik, nem csak nem tanácsos, sőt a munkazavarás tekintetéből igen is hátrányos.

April 15-én egy középszerű népsőségű kaptárba, hasonlóan azon pontra, hol a méhcsoport tömege végződött, itt már az ajtón belül mézzel is telt 3 léptáblán túl, a 4 ikbe hintettem a lisztet, de egy hét múlva már a kaptár fenekére lehányva találtam, hihetőleg, mert szükségletüket pótolhatólag künn is találtak virággal. Ugyanez alkalommal s még azután is az étetéskor megkísérlettem a lisztvegyítéket a vízzel hígított méz közé tenni s azzal jól össze vegyíteni, de ily módon nem értem czélt, mert az így betett tápszerben a liszt fenékre száll s a mézes víz feldolgozása után poralakjában marad vissza; különben ezen lisztvegyíték 14—15 R. foku meleg szobában is egy hétig sem erjed meg, ezt előre megkísérlettem.

A jövő tavasszal, esetleg még korábban, minden különféle módokon igyekezni fogok tovább folytatni a kísérleteket, mert minden esetre kitünő kényelemmel szolgálunk a méheknek, ha nem kényszerülnének zord időben kiröpkedni, különben a kényelmükről való gondoskodásunkat is csak addig fogadják el, a meddig nem kezd rájuk nézve kényelmetlen lenni.

A királynék kifogásakor az ujj közé szorításnál nálam mindig aggály maradt fenn, ha vajjon nem igenis keményen találtam-e megragadni, mi miatt tán félszeggé is válhatott? Ezért én egy oly csipő-fogót készítettem fából, melynek két szorító hegyéhez gummi van erősítve, két fogantyuja közé sodrony rugó alkalmazva, mely mint az olló-kacszot, mindig nyitva tartja, alakja ép az, mint a közönséges csipőfogó-é; ezzel bármily erővel szorittassék is össze, a gummi szabályos hajlékonysága miatt nem lehet nagyobb szorítani, mint a mennyi akár egy legyet megcsipve tartson minden sérülés nélkül. Még nem kísérlettem meg pontosságát, hogy t. i. mily bizton lehet ráirányítani a megcsipendő bogarra, ha czélszerűnek bizonyul, terjesztendő lesz, meg jobbat találunk, annyi azonban bizonyos, hogy a kupak használata mellett jön elő eset, hogy az anyát kézzel is meg kell fogni.

Dicső Lajos.

A méhek áttelepítése.

A „Méhészeti Közlöny“ mult év octóber havi füzetében a méhek tavaszi és őszi átlakolását leirtam és tapasztalatom alapján állithatom, hogy az ily átlakolt családok az átlakolással nyert nagyobb impulsus folytán úgy a fejlődés, mint a mézelést illetőleg sokkal jobbak szoktak lenni, mint az amugy máskép kaptárba fogott családok.

Természetesen ennél is, mint egyéb műtétnél, a kezelés módozata a határozó, mert az elkábitás és egyéb kinzó eszközökkel véghezvitt átlakolás azt az eredményt nem adhatja, mint a különben általam leirt módozattal végzett átlakolás, mely — mint helyes beoltással a fa — szintugy nemesítő hatással van a méhcsaládokra.

Mint hogy a rajzási időt is már-már megérjük, az ez időben igen jól végezhető s általam igen jó eredménnyel gyakorolt áttelepítést, illetőleg kupos kasból mozgó szerkezetű kaptárba való átmenetnek nyáron a rajzás alkalmával végezhető módozatát akarom leírni az említett közleményemben tett ígéretemhez képest.

Ha a méhész azt akarja, hogy ne csak a kirajzott rajból nyerjen egy műkaptárba helyezett családot, hanem — el akarván törülni kúpkasait — a rajzó anyacsaládot is mozgó szerkezetű kaptárba akarná helyezni, erre készen kell lenni a rajzáskor a rajzó anyakas alá helyezhető ládikával, a mi czélszerűbb, ha mint a rajzókas szalmából, vagy vesszőből kereteket magába fogadhatólag van fonva. Ha pedig a ladika deszkából van, úgy azt ketté hasított kas egyik felének a ladika alá helyezésével lehet leplezni. E mellett készen kell lenni egy a ladika és kirajzott kas közé tehető Hanemann-féle rácsnak, melyen keresztül a dolgozók a ladikából a kasba igen, de a királyné nem járhat fel, s a ladikát teljes lépközfállal, vagy ennek hiányában lehető nagy lépkedetekkel ellátott keretekkel kell meg-
rakni.

Mihelyt a kas kirajzott s a műkaptárba helyezendő rajt befogtuk, legott az anyakashoz sietünk vissza és azt helyéből kivéve, népét egy-két füst-árammal visszatereljük, s az összes anyaházakat egytől-egyig kivágjuk, de úgy, hogy kettőt-hármat a legszebbek közül egy jó darab léppel óvatosan vágunk ki és azt a hozzávágott léppel, mint lépkedetet ragasztjuk fel az egyik keretre, s ezt betesszük a ladikába.

Mikor a kasból az anyaházakat már mind kivágtuk, s a két legszebbet a ladikába behelyeztük, az anyaház és léppel már felszerelt ladikát a kirajzott kas helyére tesszük; a ladikára az anyarácsot, s erre a kirajzott kast helyezzük úgy fel, hogy a kas és ladika közti részt a rács teljesen befogja, s azon keresztül a dolgozók bár szabadon mozoghatnak, de a pár nap mulva kibuvó királyné fel nem mehet a kasba. Nehogy a

kasban vagy egy anyaház benmaradjon, czélszerű a kast másnap is leemelve még egyszer jól kivagdalni a netán hátramaradt anyaházakat.

Pár nap mulva a ladikában elhelyezett királyné czellájából kibuvik, s fel nem mehetvén a kasba, termékenyülése után a ladikában petézni kezd, s ez idő alatt a kasban a fiasítás is nagyrészt kikelvén, ez áthelyezkedéssel az ingatlan kások rajzó családból is mozgó szerkezetű kaptárral ellátott családot nyertünk, melyet 10—12 nap mulva azon helyen a keretekkel nagyobb kaptárba rakhattuk át.

Dr. Ábu Mózes.

Szakirodalom.

Ferde berendezés.

E czim alatt a „*Bien Ztg.*“ legujabb száma dr. Dzierzon tollából igen figyelemre méltó cikket közöl, mely egy magyar méhészeti vándortanítónak nemrég tett „ujítását“ veszi bonczkész alá.

„Ámbár mindenki tudja — írja Dzierzon — hogy a méhek természetsszerűleg kölöterük fölött qdafönn halmozzák fel mézkészletüket s ámbár már évek hosszú során át az a praxis, hogy a méhek számára fölül egy külön mézraktárt rendezünk be, mégis ezzel ellenkezöleg legujabban egy magyar vándortanító az alsó szakaszt jelöli ki méztérnek, a felsőt pedig költő-térnek.

Ha ez a vándortanító azt hiszi, hogy a méheknek a behordott méz lerakását azáltal teszi könnyebbé, hogy a mézraktárt a röplyuknak lehető közelébe helyezi el, akkor föltte nagy csalódásban van. A frissen behordott, többnyire még nagyon vizes mézet a hordmehéktől először is elveszik a költőméhek, a melyek a vizesebb részeket költés-takarmányul használják fel s csak a szilárdabbá lett részt viszik a mézraktárba. Hisz a hordmehék számos esetben nemcsak mézet, hanem egyuttal virágpport is hoznak, s már ennek lerakása is legelőbb költőhelyükre kell menniök. Ha tehát a röplyuk magasabban lenne alkalmazva, ugy, hogy még a költőtérben állana, akkor még nem lenne oly czéltévesztett dolog az alanti méztér. Néha egy külön mézraktár sehol se alkalmazható másutt, mint alant, mint pl. egészen betelepített, álló tuskókaptárnál, ha nem rezerváltak fönn külön mézteret. Ámbár a tuskókaptárak, ha puha, meleget tartó fanemből készültek, kitünő telelőket nyújtanak s a méhkasban rendkívül megerősödnek; mégis, hacsak az utónyár nem valami kiváló kedvező, csak egy pár üres lépdarabot hagynak a tulajdonosnak. A mi behordatott, az a lépkészítésre és a tömeges költésre, nevezetesen a here költésre is fordítatott. Ilyenkor aztán nagyon czélszerű, ha egy vizirányosan alkalmazott választódeszka által idejekorán elejét vesszük a költés tulságos kiterjedésének.

Ha rajokat kívánunk, akkor az elkülönített alsó-tér a méhek számára hozzá férhetlenné tétetik, esetleg szalmával, szénával stb. kitöltetik, a mi különbenmár télire is nagyon ajánlatos lenne. De ha elébbre tesszük a dús mézaratást, akkor a méheknek kényelmes átjárót eszközünk az alsó térbe, legczélszerűbben ott, a hol már a költőtérben is rendesen a méz áll, t. i. a röplyukkal szemközti oldalon. Az alsó tér ily módon, ugyszólván folytatása a méztérnek. Ha az átjáró közelében a választódeszkát egy pár lépkezdettel látjuk el, akkor e tér tartós legelő mellett a legszebb mézzel lesz megtöltve. Midőn méhtenyésztésem első éveiben még nagyszámu kitünő

tuskó-kaptáram volt, az ily módon berendezett alsó mézterektől jobb esztendőben sok mázsa szép mézlepet arattam.

Ha tehát nincs más terünk, akkor még megjárja szükség esetében, hogy alant rendezzünk be a méheknek mézraktárt; de semmiesetre se szabad ennek a röplyuk közvetlen közelében lennie. Mert oda természetszerűleg csak a költőtér való, holott ellenben a mézet, már csak azért is, hogy a rablás ellen biztosítva legyen, a röplyuktól legtávolabb eső térbe kell szállítani.

Gazdag hordás idején üres sejtek hiányában, a méhek magok is gyakran rakják le a mézet a kaptáron kívül, vagy véletlenül ott levő lépekbe; de csakhamar azon vannak, hogy lakásuk belsejébe hordják. Így aztán a röplyuknál levő alsó térből is, a hol nem tartják biztonságba levőnek, iparkodni fognak, hogy a felső költőtérbe szállítsák, s ezt akkor kedvező években úgy megtöltik, hogy a költés-szaporodás korlátoztatnék, vagy teljesen megszűnnék, s a kaptár majdnem néptelenül menne neki a télnek. Aztán végül, mi módon távolítsák el a méhek a nyáron kiállhatlan forró s különben is romlott levegőt a költőtérből, ha a röplyuk az alsó méztérben van?

Nem kellene-e azt előbb a méztérbe lefelé hajtani s innét legyezés által eltávolítani? Arról nincs tudomásom, hogy az említett „újberendezés“ mellett miképfogja megakadályozni a tanító ur a királynét abbeli iparkodásában, hogy a költőteret mindenáron alant helyezze el? Tán az átjárónál valami záró-rostélyt akarna alkalmazni, a mely valóságos állatkinzás lenne a be- és kirepülő méhekre nézve? Vajha inkább abba hagynák az ilyen céltűvésztett ferde ujitásokat, melyek csak zavart késpek előidézni és maradnának a régi praxisnál, mely a méhek természetén s hozsuzu tapasztalaton alapul.“

Apologia. A „M. L.“ 4-ik füzetében a Neisser-kaptár ügynek ismét jelentékeny tér van szentelve. Tulajdonképen apologia az, melyben a veterán méhészt saját, bokros érdemeiről sem feledkezik meg, s kétségbe vonja, hogy joga volna ama a sok bel- és külföldi méhésznek, kiket már előbb mi is megneveztünk, elítélni rendszerét, mielőtt kaptárát kellőképen kipróbálták volna? Erre vonatkozólag Neisser apológiájából kiemelendőnek tartjuk, hogy cikkíró állítása szerint a költő fészket felül, a méz kamarát alul tartja s kérdi, hogy ha a méztér felett, oldalt, elől, vagy hátul lehet, miért ne lehetne akkor azt ugyanolyan eredménnyel lent is tartani? És ez a kérdés, mire feleltek a méhészt tekintélyek s felelhetek a nélkül, hogy épen a Neisser-kaptárt látták volna, mert a tapasztalat már rég megadta e kérdés megfejtésére a kulcsot.

Méhészeti védtörvény. Ugyanott közölve van a „Méhészeti védtörvény“ tervezet. Az ez irányban indult mozgalmat örömmel üdvözljük, mert a méhészt érdekeit védő törvényre csakugyan égető szükség van. Az előttünk fekvő tervezet azonban nem tartjuk kellő alaposággal átdolgozott munkának. Míg egyfelől az abban foglalt intézkedések egy része felesleges, másfelől hézagok akadnak abban, és pedig épen ott, hol a méhészt érdeke a törvényhozástól lehetőleg kimerítő intézkedést igényel. Egy része, mint péld. a 2. 3. 4. 5. 12. §§. paralel intézkedést tartalmaznak az általános polgári törvénykönyvvel, a 8-ik §. intézkedése bennfoglaltatik az erdő-törvénybe, hol meg van állapítva a büntetés is e rendelkezés megsértése esetére. A 9-ik §-ban foglalt intézkedés, hogy t. i. a rabló-méheket elpusztítani tilos; helyes. De nem fogantozható ez intézkedésnek az a része, mely szerint a rabló-méh tulajdonosa által a rablók két napra zárassanak el. A ki pedig ezt nem cselekszi, a kár megtérítésén kívül, mint szándékos károsító (!) büntessék (fogsággal?) Felesleges a méhek ellopási esetére törvényt alkotni, (10 §.) mert intézkedett már a lopási esetekre a büntető törvény, valamint az is felesleges, (13. §.) hogy a községi előljárók utaltassanak

e törvényben a méhtepeles jogai védelmezésére károsítás esetén, mert a községi tisztviselők kötelessége a panasz esetén leendő segédkezés tekintetében már meg van szabva a közigazgatási törvények és rendeletekben.

Nem kimerítő a tervezet szerinti intézkedés a mézhamisítási esetekre nézve annyira, hogy annál jóval előbb áll a Waadt kantonban, rendeleti uton történt intézkedés. Mellőztetett továbbá az illetékességi kérdés is, minnek szintén a tervezetben kellene helyet foglalni.

Külföld. „Unsere Honig und Bienen pflanzen“ a czime Huck Frigyes most meg, jelent dolgozatának, melyben a mézelő növények vannak ismertetve. Összesen 227 leírásra találunk abban, a különböző fajok rendszeresen csoportokba osztva, ösmeretve egyszersmind a tenyésztés céljából legalkalmasabb és legjobbabk. E jeles szakmunkának egy méhészt asztaláról sem volna szabad, hogy hiányozzék.

Dr. Dr. Paul Rlex Becknek „Anleitung zur Bienenzucht für Kleine Landwirthe“ czimű brochürjében a méhészeti vezérelvek dióhéjba szorított népszerű előadására találunk. Ujat nem ad a szerző; mit tudomásul tudhatuak: a népszerű nyelvezet.

Román méhészt-könyv. „Stuporitul“ (Méhészt) czim alatt, most jelent meg Demény Konstantin bereczki paptól egy 212 lapra terjedő kötet, „a nép, kezdők, s más méhészt-kedvelők számára“. Tudomásunk szerint ez az első román nyelven megjelent, kizárólag méhésztet tárgyzó munka, s igen örülünk annak kiadásán, mert ezáltal a román ajku nép is ismereteket szerezhet a helyes méhésztkezésre; az a nép, melynél a méhészteti kultúra ez idő szerint, hazarészünkben leghátrább áll, mit egyfelől annak tulajdonitok, hogy nélkülözöte az ismeretek elsajátítására szükséges segédeszközöket. A méhek rövid természetrajzi ismertetése mellett, felölel a munka mindent, mire szükségé van a kezdőnek, hogy haladhasson a helyes irányban. A 212 §-ban összefoglalalt utasítás népszerű nyelven van írva. Szerzője e munka kiadásával a hazai méhésztetnek nagy szolgálaltot tett. Terjesztését melegen ajánljuk. Ára (?)

X. X.

Havi emlékeztető.

Május hó utófelére méhtörzseink némelyike, különösen ha speculativ étettünk, már teljesen fejlett állapotban vannak. Az ily fejlettekből most első teendők a gyengébbek felsegélése, mit fedett fiasítás elszedése és ezeknek beadása által eszközlünk.

Az elszedett fiasításos keret helyét, ha azt akarjuk, hogy dolgozó sejtet kapjunk, okvetlenül műléppel kell pótolnunk, másképp heresejtet építenek.

Ha a családok már kellőleg felerősödtek és költőterökkel készen vannak, vagy műrajokat készítünk, vagy mézelésre szoritjuk a Hanemann-féle rács alkalmazásával átbocsátván öket a méztérbe. Nagyon ajánlatos a méztérbe egy pár keret legérettebb fiasítást felhelyezni, mert annál hamarább fognak a munkához. Ha pergetésre akarunk dolgoztatni s esetleg kész dolgozó lépekkkel nem rendelkezünk, miután az ily család méztere okvetlenül dolgozó sejtés lépekkkel látandók, ugy segítünk a bajon, hogy költőteréből helyezzük fel a legérettebb fiasításos kereteket, s az üresen maradt tért műléppel pótoljuk. Igaz ugyan, hogy a műlépekből a méztérben is dolgozó sejteket nyerünk, de ezeknek kiépítése itt sokkal lassabban megy, mint a költőterben; de a méhek ezekbe nem is oly szivesen mézelnek, mint a barna kész lépebbe, mely utóbbi erősebb levén, a pergetésre is alkalmasabb.

A műrajok készítését előbbre kell helyezni a természetes rajoztatásnál, csak-hogy a kívánt feltételeknek megfelelőleg kell készíteniük.

Lehetőleg iparkodunk a rajokat termékeny királynékkal készíteni, illetőleg a műrajnak készítése után 48 órára ezen rajokat kész anyákkal ellátni; avagy boltozott anyát is adhatunk. A mely rajt termékeny anya nélkül készítünk, pontosan feljegyezzük és királynéjának kibuvása napján egy keret friss fedetlen fiasítással látjuk el, mert királynéja így hamarább fog megtermékenyülni.

A műrajt, készítése alkalmával mulhatlanul vízzel kell ellátnunk, mit egy vízzel telített lép beakasztásával eszközünk.

A. J.

Vidék.

Körösbánya, május 10, 1887.

T. Szerkesztő ur! Az itteni méhészeti viszonyokra vonatkozólag van szerencsém a következőkről értesíteni.

Van 12 jó erős paraszt kasom; 12 drb Dzirzonom; ebből 5 család Bodor-féle kaptárban, míg a másik 7 család Dzirzon-féle aradmegyei szalmakaptárban van elhelyezve.

Méhészegyletünk feloszlott s így 157 frt értékben kaptam 36 drb aradmegyei 24 keretes kaptárt, 7 olyan méhcsaláddal, a melyek közül egy párból várom már is a rajt.

Az időjárás kitünő s virág nagy mennyiségben van, ugyaunyira, hogy már van fedett friss mézem.

A betelet 6 Bodor-féle kaptáramból csak egy pusztult el, az is ügyetlen eljárásomnak tulajdonítható.

Ha az Isten megsegít, nagy költséggel berendezett méhesem még ez évben be lesz népesítve.

Az okszerű méhészettel négyen foglalkozunk Körösbányán.

Szabó István.

Brassó, máj. 10, 1887.

Tisztelt Szerkesztő ur! A „M. K.” ápril havi füzetében közlött levelem megírása után tovább folytattam a liszt-étetésre vonatkozó kísérleteimet. Miután láttam, hogy méheim a kaptárba beaggatott lisztes keretek tartalmát nemcsak hogy nem fogyasztják, hanem még távozni igyekeznek annak közelétől, úgy igyekeztem kényszeríteni a lisztnek a kaptár belsejébe elfogadására, hogy a fiasításban, különben eléggé gazdag családtól elszedtem csaknem minden himporos lépet, csupán annyit hagytam meg, a mennyi a fiasításos kereteken volt. Erre a műveletre egy szeles, borus napot választottam ki, midőn a méhek nem igen röpkülhettek ki. A felső sorba, épen a fiasítás mellé beakasztottam a lisztes keretet, melynek széleire higitott mézet csepegtettem. A 48 óra mulva történt megvizsgálás után arra a tapasztalatra jöttem, hogy még így sem fogyasztottak semmit méheim a lisztből. Visszaadva családomnak az elvett himporos lépeket, nehogy hiányt szenvedjenek, s ezzel be is fejeztem az idénre a liszt-étetésre vonatkozó kísérleteimet.

Minthogy azonban a szak-irodalom terén is többen említették már s legutóbb Schopf Vilmos ur hangoztatta oly nagyon, hogy a méhek csak röpkedve képesek liszttel megrakodni, értesíteni kívánom a t. szerkesztő urat azon érdekes tapasztalatomról, hogy méheim közül számosan a szabadba kitett lisztes keretről minden fölröpülés nélkül teljes alapossággal megrakodtak. Az ekkép rakodó méh, midőn hal láb ko-

sarába pakol, jobbra dől, majdnem egészen féloldalt, első lábaival kapaszkodva, s hasonlóképpen végzi munkáját, midőn megfordítva, jobb láb kosárkáját tölti meg. Azt hiszem, az én méheim e tekintetben nem privilegizált méhek, s a kik azt állítják, hogy a méh felrepülés nélkül nem képes liszttel megrakodni, nem vizsgáldtak elég figyelmesen. Ezzel s a már fennebb közlött tapasztalatommal, arra nézve is meggyőződést szereztem, hogy a méhek a kaptár belsejébe beadott lisztet nem azért nem használják föl, mintha az okvetlen szükséges föl-fölröppenésnél mechanikai akadályokba ütköznenek, mert helyt állva is végezhetik a munkát.

Abonyi.

Vegyes közlemények.

— **Kérelem.** Felkérjük egyletünk azon t. tagjait, kik folyó vagy a múlt évi tagsági díjat még nem fizették meg, hogy abbéli kötelezettségüknek mielőbb sziveskedjék eleget tenni. A választmány határozata értelmében a tagsági díj-fizetésben egy éves hátralékosoktól, juniustól fogva a „M. Közlöny“ további küldése meg fog vonatni, a mennyiben junius 10-ig kötelezettségeknek eleget nem tennénk. A pénzküldemények Fodor Gyula pénztárnokhoz czimzendők (felső-kereszt-utcza 1. szám).

— **Méhészeink figyelmébe.** Miután egyletünk választmánya elhatározta, hogy az idei október havában Deésen tartandó termény-, állat- és iparkiállításon részt veend s ott csoportosítottan szándékozik bemutatni egy a saját, mint az egyleti tagok termelését is: felkérjük mindazokat, kik e kiállításban részt akarnak venni, hogy a kiállítandó tárgyak minőségéről és mennyiségéről junius 15-ig egyletünk elnökségét értesítsék. Kiállíthatók: mindennemű méztermény és méhészeti eszköz.

— **A méhészet érdekében.** A földm. ipar és kereskedelemügyi miniszterium rendelete következtében utasítottak a vándortanítók, hogy a m. kir. államvasútat méhészettel foglalkozó személyzetét részesítsék méhészeti oktatásban. A VI-ik kerület vándortanítója Abend is megkapta erre nézve a rendeletet s utazásprogrammjába föl is vette Csucsát, Kolozskarát, Virágosvölgy, Gyéres, Sáromberke, Apácza, Brassó, Piski, Déva, Csapó-Rádnóth, Marosvásárhely, Gy. Fehérvár és Eczelt, mely állomásokon ez idő szerint, összesen 156 méhcsalád van.

— **Ábend András,** m. vándortanító, május 11. és 12-én Kolozsvárt volt. Innen átrándult Gyaluba. Mindkét helyen megtartotta érdekes méhészeti előadásait. Megtekintette az egyleti telepet is, hol 81 erős törzsben gyönyörködhetett. Kolozsvárról Csikszeredába utazott, az ott május 15-én tartott gazdasági egyesületi közgyűlésre. A rendeletet erre a m. felügyelő-

ségtől vette, s annak következtében kellett eltérnie a már előre megállapított és kiküldött utazási programtól.

— Új méhest épített egyletünk a köztelken. A régi egyleti méhes még igen kitünő karban van ugyan, de csak 99 családra lévén berendezve, nem elég a szaporulat elhelyezésére. Nincs hely a régi méhesben a kísérleti kaptároknak, sőt még az anyanevelő ládikák se férnek. Az új méhes 60 család számára épült s így evvel egy igen rég érzett égető szükség van pótolva, nemcsak azért, mert most már az egylet bemutathatja a különböző kaptárokkal tett kísérletek eredményét, s a mellett a méhészeti jövedelem is szaporodott, hanem másfelől a 10 öl hosszú szin s a tágas munkahelyiség raktárul szolgálhat, mit eddig az egylet nélkülözni volt kénytelen.

— Javitás a Bodor-féle kaptárokon. Többfelől hallottunk panaszt, hogy a Bodor-féle kaptárban nem jól teletek a méhek. A kedvezőtlen telletetés okát vizsgálva, rájöttünk, hogy a megrendelők igen jelentékeny része, a kaptárt azon állapotban veszi használatba, a mint az iparüzletből kikerül; tehát még azt a fáradságot se veszi magának a tulajdonos, hogy oldalait előirt módon levakolja. A burkolatlan kasban, szabadon telelt méhek közül természetesen sok elpusztul, de annak senki más az oka, mint a figyelmetlen méhész. Sokan azért nem burkolhatták be a kaptárt, mert a megrendelés későn teljesített, tehát nem volt idő reá. E bajon segitendő, most már, egyletünk közvetítése folytán olyan Bodor-kaptárakat is készítenek, melynek oldalai levél-deszkával borítvák, s a közöket gyaluforgács és fűrészporral tömik ki. E kaptárak csak 50 krral drágábbak mint a régiek. Ügyszólván csak az anyag-többlet van ez árkölnöbözetben megfizetve. Ajánljuk, hogy a megrendelők burkolt kaptárt szerezzenek, melyekkel nincs tovább semmi teendő. A burkolt kaptár ára 2 frt.

Méhészet. Kovács Antal központi kerületi méhészeti tanító, előadásait május havában Jász-Nagykun-Szolnokmegye következő községeiben tartja meg: 17-én Szolnokon. 19-én Mező-Túron. 21-én Turkevén. 23-án Karczagon. 27-én Madarason és 28-án Kun-Hegyesen. Az előadás megtartásának ideje d. e. 9 óra.

A Zemplén-kaptár. Igértük volt olvasóinknak, hogy a Zemplén-kaptárt közlönyünk májusi füzetében ismertetni fogjuk. Sajnálattal kell értesítenünk olvasóinkat, hogy eddigi minden utánjárásunk daczára sem sikerült a Zemplén-kaptárból egy példányhoz jutnunk, így annak ismertetését a jövő hóra kellett elhalasztanunk. Reméljük, hogy addig megjelen Zemplén.

— A méz értékesítésének közvetítését egyletünk már ez idén megkezdte. Felhívjuk a méztermelőket, hogy annak idején értesítsék elnökségünket, a rendelkezésük alatt álló eladó méz mennyisége és ára felől. Az

árak kilomázsánként határozandók meg. Ötven kiló mennyiségen alól, kezelési nehézségek miatt, az elszállítást nem közvetíthetjük. Ugy a pérgedett, mint a tiszta csurgatott mézet elfogadjuk. A jelentés beküldésénél egyidejűleg 2 üveg, legalább 25 decagramm súlyu méz küldendő be, mindkettő a termelő saját pecsétjével legyen ellátva. Meghatározandó a méz legutolsó ára.

Szerkesztő üzenetei.

K. F. urnak, Budapest. Köszönjük a szíves megemlékezést.

D. L. urnak, M.-Vásárhely. A veterán méhésztollából vett becses soroknak a legnagyobb készséggel nyitottunk tért. Örülni fogunk, ha a további tapasztalatok eredményét is közölni fogja.

Sz. I. urnak, Kőrösbányán. A megrendelés kissé későn érkezett, de június közepéig tán foganatosítható. Az utolsó vasuti állomás mielőbbi megjelölését kérjük.

B. L. urnak, Brádon. Kivánság szerint intézkedtünk. Az összeget átszolgáltattuk a helyi fogházi iparüzletnek.

H. I. urnak, Erked. *D. I.* urnak, Erzsébetváros. A kaptárak a jövő héten lesznek elküldve.

G. V. urnak, Medgyes. A megrendelést későn vettük Á. utján, különben is, első sorban az egyleti tagok kaptár-szükségletét kell fedeznünk. Beszterczen tán még kapható.

Cz. S. urnak, Nagy-Káta. Az egyleti tagok sorába be van igtatva, közlönünk f. évi számaint megküldöttük. Első számmal csak a második kiadás után szolgálhatunk, a mi június hóban valószínűleg megtörténik. Arról annak idejében értesíteni fogjuk az egyleti tagokat.

Cs. Á. urnak, Marosujvár. Méhtelepünkről az idén is árusítunk el méhcsaládokat és pedig egyleti tagok részére 4 frt, nem tagok részére 5 frtjával. A megrendelést kérjük június 1-ig megtenni.

A. I. urnak, V.-Gálfalva. Köszönjük a figyelmeztetést. Helyre van hozva a niba.

Egyleti tudósító.

— **Rajokat** fog elárusítani egyletünk az év folyamán is. A megrendeléseket egyletünk igazgató-alelnöke: **Álbu József**hez kérjük intézni, mely pedig legkésőbb június 1—10-ig. Egy jó raj ára, egyleti tagoknak 4 frt, nem tagoknak 5 frt.

— **Rietsche-féle** sejtközfal-készítő gépek kaphatók **Álbu József** igazgató-alelnöknél és **Kovács Péter** és fiai méhészeti eszközök raktárában. A gépek **Kolozsvárt** készülnek, ép oly jók és csinosak, mint az eredeti külföldről hozatott gépek, a mellett ára több mint egy harmadával olcsóbb. Itt 6 frtjával kapható. Ajánljuk méhésztársaink figyelmébe.

A szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Felügyelő bizottság: **Álbu József, Csiki J. József, Fodor Gyula, id. Hutter Samu, dr. Kőmives Gerő és Szentgyörgyi Lajos.**

Ny. a M. Polgár nyomd. Kolozsvárt.

Az erdélyi részek legnagyobb hangszer-raktára.

KOVÁCS P. és FIAI

Kolozsvártn, főtér 31. sz.

Diszmu-, Nürnbergi- és Gyermekjáték-üzlet.

Valódi berndorfi China-ezüst és Alpaca-árak.

Nagy raktár
Vas- és eszter-
gált fa-bu-
torokból.

Revolver-töltények.

Férfi- és gyermek-
kalapok. Haris-
nyák. Utítás-
kák. Börön-
dök és Fa-
utiládák.

Fegyvertöltény hüvelyek.

Méhészeti
eszközök

egyedüli raktára Kolozsvárt
és az egész erdélyi részekben.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet megbi-
zása következtében márczius közepétől kezd-
ve üzletemben beszerezhető lesz
mindenféle méhészeti eszköz.

Esernyők és Sétabotok.

Vadász-
és halász-
eszközökben
nagy váiaszték.

Ugyanott kapható:
tisztá viaszból készült, ki-
váló jósag
Sejtközfal.

Gummi Felsők.

Dohán y-
zóeszközök,
Tajték és bo-
rostyánkó áruk-
ban nagy választék.

Hazai iparczikkék egyedüli raktára.

Egyedüli raktár *Arendt M. Lüttich* (Belgiumi)

Vadász-, szobafegyver és revolver-gyártmányaiból.

Hangszerekről árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hangszerjavítások pontosan és jutányosan.